

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum in primo instanti conceptionis Christus fuerit sanctificatus per gratiam.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Ando; Auctor indu- lit, quod simpliciter est miraculosa, licet secundum verba as- sumptum concludendum, qd est magis mi- raculosa, quam nar- ralis, dum assumptum, Vnumquodq; magis iudicatur secundum formam, &c. unde pa- ter efficaciter proce- ditus litera.

Super Questionis trigesima quarta, Articulus primus.

Tealms clarus est, intellectus, vt sonat. In corpo, unica est conclusio: Christus fuit sanctificatus in primo sua conceptionis instanti. Probatur Abundantia gratia sanctificantis anima Christi derivatur ex ipsa Verbi unione: ergo in primo instan- ti conceptionis Chri- stus habuit plenitu- dinem gratia sancti- ficantis animam, & corpus eius. Antecedens probatur. Io. 1. Consequencia proba- tur ex supradictis, qd corpus Christi anima- tum, & assumptum in primo sua concep- tionis instanti fuit.

3. dist. 9. q. 5. art. 3.

11. 1. c. 6. no. precal. 2. prin. som. 3.

actiuo: sed quia ministravit ma- teriam conceptui, & in eius utero est conceptio celebrata.

AD TERTIVM dicendum, qd principium passiuum naturale sufficit ad transmutationem na- turalem, qm naturali, & consue- to modo mouetur a principio actiuo proprio: sed hoc in pro- pposito no habet locum, & ideo conceptio illa non potest dici simpliciter naturalis.

QVAESTIO XXXIII. De perfectione prolis concepte, in quatuor articulos diuisa.

DE INDE considerandū est, de perfectione pro- lis concepta.

Et circa hoc quaruntur qua- tuor.

¶ Primo, Vtrum in primo instā- ti conceptionis Christus fuerit sanctificatus per gratiam.

¶ Secundo, Vtrum in eodem instanti habuerit vsū liberi ar- bitrii.

¶ Tertio, Vtrum in eodem instan- ti potuerit mereri.

¶ Quarto, Vtrum in eodem instan- ti fuerit plene cōprehensio.

ARTICVLVS PRIMVS. Vtrum Christus in primo instanti sua- conceptionis fuerit sanctificatus per gratiam.

AD PRIMVM sic proceditur. AVT, qd Christus non fuerit sanctificatus in primo instanti sua- conceptionis. Dicit em̄ 1. ad Cor. 15. non prius spirituale, sed quod animale, demū quod spi- rituale est: sed sanctificatio gra- tia pertinet ad spiritualitatem. nō ergo statim a principio sua- cō- ceptionis Christus percepit gra- tia sanctificationis, sed post ali- quod spatium temporis.

¶ 2. Prat. Sanctificatio vs̄ esse a peccato. fm̄ illud 1. ad Cor. 6. Et hoc quidem fuisset aliquādo. s. peccatores, sed abluti estis: sed sanctificati estis: sed in Christo numquam fuit peccatum. ergo non conuenit sibi sanctificari per gratiam.

¶ 3. Prat. Sicut per verbum Dei omnia facta sunt, ita per Ver- bum incarnatum sunt oēs ho- mines sanctificati, qui sanctificā- tur, Heb. 2. Qui sanctificat, & qui sanctificatur ex vno oēs: sed ver- bū Dei, per quod facta sunt om- nia, non est factum, vt Aug. * dicit in 1. de Trinit. ergo Christus per quem sanctificantur oēs, non est sanctificatus.

SED CONTRA est, qd dicitur Luc. 1. Quod ex se nascit sanctū, voca-

bitur filius Dei. Et Io. 10. Quē pa- ter sanctificauit, & misit in mōdū.

RESPON. Dicendum, qd (sicut supra dictū est *) abundantia gra- tia sanctificantis animā Christi, derivatur ex ipsa Verbi unione, fm̄ illud Io. 1. vidimus gloriam eius quasi vngenti a patre, plenū gratia, & veritatis. Ostensum est autē supra, * quod in primo instanti sua cōceptionis corpus Christi animatum fuit, & a uer- bo Dei assumptum: unde conse- quens est, quod in primo instan- ti conceptionis Christus habue- rit plenitudinem gratia sanctifi- cantis animam, & corpus eius.

AD PRIMVM ergo dicendū, qd ille ordo quē ponit ibi Aposto- lus, prinat ad eos, qui p̄ profectū ad spiritualem statū perueniunt. In mysterio autē incarnationis magis consideratur descensus di- uinae plenitudinis in naturā hu- manam, q̄ profectus humane na- turæ, quā præexistens in Deū, & ideo i homine Christo a prin- cipio fuit perfecta spiritualitas.

AD SECUNDVM dicendum, qd sanctificari, est aliquid fieri san- ctum. Fit autem aliquid non so- lum ex cōtrario, sed etiam ex ne- gatiue uel priuatiue opposito, sicut albū fit ex nigro, & etiā ex non albo: nos autē ex peccatori- bus sancti efficiamur, & ita sancti- ficatio nostra est ex peccato: sed Christus quidem fm̄ hominem factus est sanctus, quia hanc gra- tia sanctitatem non semper ha- buit, non tñ factus est sanctus ex peccatore, quia peccatum nun- quā habuit, sed factus est san- ctus, ex non sancto fm̄ hominē, nō quidē priuatiue, ut scilicet ali- quando fuerit homo & non fue- rit sanctus: sed negatiue, quia sei- licet quādo non fuit homo, nō habuit sanctitatē humanam, & ideo simul factus fuit homo & sanctus homo. Propter qd An- gelus dicit, Luca 1. Quod nasce- tur ex te sanctū: quod exponens Greg. * 18. Mor. dicit, Ad distin- ctionem nostræ sanctitatis, Iesus sanctus nasciturus asseritur, nos quippe si sancti efficiamur, nō tamē nascimur, q̄ ipsa naturæ cor- ruptibilis conditione constringimur: ille autem solus ueraciter sanctus natus est, qui ex coniunctione carnalis copule conceptus non est.

AD TERTIVM dicendū, qd aliter operat pater crea- tionē rerū p̄ Filium, aliter tota Trinitas sanctificatio- nē hominū p̄ hominē Christū. Nam uerbū Dei est eiusdē uirtutis & operationis cum Deo patre, vnde pater nō operat p̄ Filium sicut p̄ instrumentū, qd mo- uet motū. Humanitas autē Christi est, sicut instrumentū

dens: est enim illius causa effectiua, & h- nalis. Et simile acci- dit in mysterio Chri- sti: prius enim exe- quutionis ordine est gratia unionis & po- sterioris conuatur gra- tia habitualis sanctifi- cans animā Christi: sed nō propterea est imperfectior: ut Scotus in 3. sent. dist. 7. q. 3. dubio secūdo som- nauit, uel finxit, po- nēs, prius ordine in- tentionis esse summā gratiam seu gloriam, & propterea unione- tentam propter dic- tam rationem defe- ctuam, s̄ prius in exe- quutione est poste- rius in intentione. De- bebatur apponere ly- tum, & dicere, prius ordine exequutionis tantum, est posteriori ordine intentionis, alioquin propositio non est uniuersaliter uera, & tunc sublu- mendo, sed unio plo- nalis est prior ordine exequutionis tantum, aduersus minorem hanc esse falsam, & deponit illā inopi- nabilem phantasmā confutata. ad euange- lio, & ab uniuersis pa- rum medicantibus cir- ca excellentiam my- sterij unionis perso- nalis. Et si quidē non solum prior exequ- tionis, sed causalitate omni possibili est. n. finis & efficiens reli- quorum donorum in Christo. Et ideo ex ip- sa unione concludi- mus & gratia & glo- riam summā, ad 30. ut Io. Euangel. delci- bens plenitudinē glo- riæ in Christo, ne- sciens quomodo me- lius describeret, ut ad radicem altissimā se conferret, cum di- xisset, Vidimus glo- riam eius, subdidit, Gloria quasi unigeni- ti a patre, pleni, &c. Non solum uniuersa humana natura, sed dæmones, & Ange- li stupet de mysterio unionis personalis.

97.0

97.0

97.0

97.0

97.0

97.0

Greg. regim. 6. in Ang. de Trinit. tom. 1.

lib. 11. of. 34. circa. 4. d. 11.

lib. de. in. acc. 5.

Et ad ipsam omnia a principio mundi ordinata cōspicimus, tanquam maximum omnium factibilem, sicut & vere est eorum maximum, nō potest siquidem maius fieri, quam quod homo sit vere personāliter Deus. Et iste homo non erubuit dicere eam esse posteriorem ordine intentionis.

Super Quaestione trigesimaquarta, Articuli secundū.

tum diuinitatis, ut supra dictum est: * & ideo humanitas Christi est sanctificans, & sanctificata.

ARTICVLVS II.

Utrum Christus in primo instanti suae conceptionis habuerit usum liberi arbitrij.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur quod Christus secundum hominem non habuerit usum liberi arbitrij in primo instanti suae conceptionis. Prius est, n. esse rei, q̄ agere uel operari. usus autē liberi arbitrij est quaedam operatio. Cū ergo anima Christi esse inceperit in primo instanti cōceptionis (ut ex predictis patet *) v̄ esse impossibile, quod in primo instanti conceptionis habuerit usū liberi arbitrij. ¶ 2 Præter. V̄s liberi arbitrij est electio. Electio autē presupponit deliberationem cōsiliij, dicitur. Philosophus in 10. Ethic. * Electio est appetitus p̄consiliati. ergo v̄ impossibile, quod in primo instanti suae conceptionis Christus habuerit usum liberi arbitrij. ¶ 3 Præter. Liberum arbitriū est facultas uoluntatis & rōnis (ut in prima parte habitū est *) & ita usus liberi arbitrij est actus uoluntatis & rōnis siue intellectus sed actus intellectus presupponit actum sensus, qui esse nō potest sine conuenientia organorum, quæ non v̄ fuisse in primo instanti cōceptionis Christi. ergo v̄ quod Christus non potuerit habere usum liberi arbitrij in primo instanti suae conceptionis.

SED CONTRA ē, quod Aug. * dicit in lib. de Tri. Mox ut uerbū uenit in uterū, seruata ueritate patriæ naturæ factum est caro, & p̄fectus hō: sed p̄fectus homo hēt usū liberi arbitrij. ergo Christus habuit in primo instanti suae conceptionis usū liberi arbitrij. RESP. Dicendum, quod sicut supra dictum est *) humanæ naturæ, quam Christus assumpsit, cōuenit spirituali p̄fectio, in qua nō proficit, sed eam statim a principio habuit. P̄fectio autē ultima non consistit in potentia, uel in habitu, sed in operatione: unde in 2. de Anima dicitur, quod operatio est actus secundus. Et ideo dicendum est, quod Christus in primo instanti suae conceptionis habuit illam operationē

A ffectionem actus secundi: & sic non inconuenit, animam Christi proficisse. Alio modo, secundum perfectionem actus primi: & sic dato, quod sit inconueniens, est extra propositū, quia de perfectione actus secundi queritur & tractatur, ut patet. Et sic antecedens ruit, ac per hoc totus processus literæ.

animæ, q̄ potest in instanti haberi. Talis autē est operatio uoluntatis & intellectus, in qua consistit usus liberi arbitrij. Subito. n. & in instanti proficit operatio intellectus & uoluntatis, multo magis q̄ uisio corporalis, eo quod intelligere, uelle & sentire, nō est motus quod sit actus imperfecti (quod successiue perficitur) sed est actus iam perfecti, ut dicitur in 3. de Anima. * Et ideo dicendum est, quod Christus in primo instanti suae cōceptionis habuit usum liberi arbitrij.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod esse est prius natura q̄ agere, nō tñ est prius tēpore: sed simul cū agens habet esse perfectū, incipit agere, nisi sit aliquid impediens: sicut ignis simul dū generatur, incipit calefacere & illuminare: sed calefactio nō terminatur in instanti, sed p̄ tēporis successione, illuminatio autem perficitur in instanti. Et talis operatio est uisus liberi arbitrij, ut dictū est. †

AD SECUNDVM dicendum, quod simul cum terminatur cōsiliū uel deliberatio, potest esse electio: illi autē qui deliberatione cōsiliij indiget, in ipsa terminatione cōsiliij primo habet certitudinē de eligendis, & ideo non statim eligit. Ex quo patet, quod deliberatio cōsiliij non p̄exigit ad electionē, nisi p̄ inquisitionē incerti. Christus autē in primo instanti suae conceptionis, sicut habuit plenitudinem gratiæ sanctificantis, ita habuit plenitudinē ueritatis cognitiuæ, secundum illud, Plenum gratiæ & ueritatis: unde quasi habes omnium incertitudinem, potuit statim in instanti eligere.

AD TERTIVM dicendum, quod intellectus Christi, s̄m scientiam infusam poterat intelligere, etiā non conuertendo se ad phātasmatā, ut supra habitū est. * unde poterat in eo esse operatio uoluntatis & intellectus absq; operatione sensus: sed tñ potuit in eo esse etiam operatio sensus, in primo instanti suae conceptionis, maxime quantum ad sensum tactus, quo sensu proles cōcepta sentit in matre, & antequam animam rōnalē obtineat, ut dicitur in libro * de Generatione animalium: unde cum Christus in primo instanti suae conceptionis habuerit animā rōnalē, formato iam

Ad hoc dicitur, quod aliud est acquirere simpliciter actū secundum: & aliud est transire de uno actu secundo in alium: quia in acquisitione simpliciter actus secundi, quādo scilicet anima ex non operante fit operans, consistit profectus ipsius animæ: proficit enim acquirendo suam perfectionem & finem, propter quem est: unumquodque enim est propter suā operationem, ut dicitur 2. Cael. In transiundo uero de uno actu secundo in alium, non consistit profectus ipsius animæ, ut patet ex eo, quod quandoque ad imperfectiorem actum secundū, contingit ex perfectiori transire, ubi nō proficere, sed deficere potius inuenitur. Et propterea, licet nullum inconueniens sit ponere in Christi anima nouos multos actus secundos per successum temporis, inconueniens tamen esset ponere animam ipsam totaliter caruisse quādoque actu secundo, quia fuisset simpliciter imperfecta tunc, & uere profecisset, non secundum hanc uel illam perfectionem, sed simpliciter, quod excellentiæ animæ assumptæ non consonat. Et quia processus literæ fundatur non super hac, uel illa perfectione actus secundi, sed super perfectione spirituali simpliciter, & super profectu secundum spirituale perfectionem simpliciter, ideo uerum asseruit, & efficaciter concludit. Oportet enim ponere animā Christi a principio ita perfectam simpliciter, ut non profecerit simpliciter, ad hoc autem manifeste constat sequi: & quod a principio fuit i actus secundi perfectione, & quod oppositum, scilicet quod fuerit in principio totaliter absque secūdo actu, repugnat perfectioni simpliciter ipsius animæ a principio.

D. 746.

lib. 3. de anima c. 28. tom. 2.

In corp. ar.

q. 11. art. 2.

1. 2. 4. & 3. tom. 4.

Et

Itulus clarus. In corpore uenica conclusio: Christus in primo instanti lux conceptionis habuit usum liberi arbitrij. Probatur. Humanæ naturæ a sumptæ conuenit spiritualis perfectio a principio. ergo Christus in primo instanti conceptionis habuit illam operationem, quæ potest in instanti haberi. ergo habuit usum liberi arbitrij. Antecedens habetur ex supradictis, quod Christus, non proficit in spirituali perfectione. Cōsequencia prima probatur, quia perfectio ultima non in potentia, uel habitu, sed operatione consistit, in cuius signum secundo de Anima, operatio actus secundus dicitur. Consequencia secunda probatur, quia operatio intellectus, & uoluntatis, in qua usus arbitrij liberi consistit, potest haberi in instanti: quod declaratur a minori ex operatione istius. Et probatur ratione, quia est motus qui est actus perfecti, ad differentiam motus, qui perficitur successiue, ut dicitur in tercio de anima. Circa assumptum huius processus dubium occurrit, quomodo a quomocumque dicitur de perfectione. Nam perfectio actus secundi nō est inconueniens, quod de nouo aduenit animæ Christi etiā secundum scientiam infusam, alioquin anima Christi semper fuisset in actu secundo respectu omnium, quæ possunt cognosci per scientiam infusam, quod patet esse falsum. Proficere ergo animam Christi in perfectione spirituali, potest intelligi dupliciter. Primo, secundū per-